EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 21.2.2007
KOM(2007) 60 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

BENDROJI RINKA PILIEČIAMS

Tarpinė ataskaita 2007 m. pavasario Europos Vadovų Tarybai

TURINYS

1. Įvadas 3
2. XXI a. vizija 4
3. Bendrosios rinkos vizijos pateikimas 7
4. Išvada 10

Priedas. Ligšioliniai bendrosios rinkos pasiekimai 12

„Europos negalima sukurti vienu mostu arba pagal vienintelį planą. Ji bus sukurta pasiekus konkrečių laimėjimų, kurie pirmiausia sudarys sąlygas atsirasti tikram solidarumui“ (Robert Schuman)

1. ĮVADAS

Bendroji rinka yra vienas iš konkrečių Europos Sąjungos sėkmės pavyzdžių. Asmenims ji reiškia teisę gyventi, dirbti, mokytis arba išeiti į pensiją kitoje ES šalyje. Vartotojams ji reiškia aukštesnius kokybės ir saugos standartus, platesnį produktų ir paslaugų pasirinkimą žemesnėmis kainomis. Verslui ji reiškia darbą laikantis bendrų taisyklių ir galimybę būti 500 mln. vartotojų vidaus rinkoje. Visai Europai ji reiškia atviresnę visuomenę ir konkurencingesnę ekonomiką, kurioje kuriamos naujos galimybės, gerbiamos socialinės teisės ir galioja aukšti sveikatos, saugos ir aplinkos standartai.

Nuo 1985 m., kai Komisija pradėjo įgyvendinti vidaus rinkos iniciatyvą, kuriant bendrąją rinką nueitas ilgas kelias, kol Sutartyje įtvirtintos keturios laisvės – laisvas asmenų, prekių, paslaugų ir kapitalo judėjimas – tapo realybe. Tai padėjo sukurti bendrą valiutą, o Europos piliečiams ir verslui davė apčiuopiamos naudos: panaikinta pasienio kontrolė, sukurta konkurencingesnė verslo aplinka, sudarytos galimybės studijuoti arba dirbti kitoje valstybėje narėje, naudotis pigiais skrydžiais ir judriuoju ryšiu, ir tai tik keli pavyzdžiai[1].

Bendroji rinka taip pat davė didelės naudos visai ES ekonomikai: apskaičiuota, kad 1992–2006 m. bendrosios rinkos nauda – 2,2 proc. ES BVP ir 2,75 mln. papildomų darbo vietų. Bendrosios rinkos iniciatyva apima daug daugiau negu paprastas ekonominės politikos sprendimas. Nuo pat pradžių ją papildė socialinės ir regioninės politikos darbotvarkė, kurios ramstis – ES struktūriniai fondai, suteikiantys visų regionų piliečiams sąlygas ir galimybę pasinaudoti rinkos atvėrimo privalumais.

Kartu su euru bendroji rinka tapo ES valstybių narių noro dirbti išvien laikantis visų teisinės valstybės bei abipusės pagarbos ir pasitikėjimo principų simboliu visame pasaulyje. Taigi, ES savo pavyzdžiu, dažnai nustatydama pasaulinius standartus, parodė, kad konkurencingos atviros rinkos gali darniai veikti esant aukštiems socialiniams, aplinkos ir sveikatos standartams.

Bendroji rinka yra dinamiška, nuolatos besivystanti ir prisitaikanti prie naujos tikrovės. Šiuo požiūriu ji niekada nebus „pabaigta“ arba „užbaigta“. Daugelyje sričių sukurtas tvirtas reglamentavimo pagrindas, tačiau išlieka spragų, o taisyklės ne visada visiškai įgyvendinamos ir įtvirtinamos. Besivystant rinkoms atsiranda naujų kliūčių. Bendrosios rinkos nauda vartotojams ir mažosioms įmonėms turi būti išsaugota, jos turi pasinaudoti visa teikiama nauda. Atsiranda naujos judumo formos, o taisykles, reglamentuojančias laisvą darbuotojų judėjimą, reikia modernizuoti.

Nors pradinis bendrosios rinkos kūrimo tikslas buvo pašalinti pagrindines dėl sienų susidarančias kliūtis verslui, XXI a. bendroji rinka turėtų vystytis taip, kad išsiplėtusioje ES rinkos veiktų geriau ir pateiktų dar apčiuopiamesnių rezultatų Europos piliečiams, verslininkams, darbuotojams ir vartotojams.

---

[1] Priede pateikiama daugiau ligšiolinių bendrosios rinkos pasiekimų pavyzdžių.

Siekiant šių tikslų, XXI a. bendrajai rinkai reikia susidurti su šiais pokyčiais:

- globalizacija, kuri suteikia daug galimybių, bet dėl jos didėja konkurencinis spaudimas Europos verslui ir vis labiau nyksta riba tarp vidaus ir išorės rinkų;
- struktūriniai pokyčiai atsiradus žinių ekonomikai, didėjant paslaugų vaidmeniui ekonomikoje, didėjant energetinei priklausomybei, vykstant klimato kaitai ir senėjant visuomenei;
- didesnė ir įvairesnė ES, iš 12 narių Bendrijos išaugusi į 27 narių Sąjungą.

ES bendroji rinka europiečiams suteikia tvirtą pagrindą, kuriuo remiantis prisitaikoma prie besikeičiančios tikrovės. Tačiau ją reikia vystyti ir pritaikyti, kad ji išsaugotų savo aktualumą ir indėlį į ekonomikos augimą ir socialinę sanglaudą. Reikia nustatyti, kokią vietą ji užima, skatinant kokybės taisyklių ir standartų, kurie nustato pasaulines normas, plėtojimą, leidžiant Europos piliečiams ir verslui pasinaudoti globalizacijos galimybių teikiamais privalumais.

Šioje tarpinėje ataskaitoje aprašoma bendrosios rinkos XXI a. vizija. Po to, 2007 m. rudenį, vyks išsami bendrosios rinkos peržiūra ir bus teikiami pasiūlymai, kokių veiksmų imtis.

Remiamasi viešųjų konsultacijų, kelių Eurobarometro apklausų ir viešo svarstymo[2] rezultatais bei ES institucijų[3] pastabomis. Jos tikslas – pateikti vykstančios peržiūros gaires ir apibrėžti naują bendrosios rinkos viziją ateityje.

2. XXI A. VIZIJA

XXI a. Europa neatsiejama nuo pasaulio ekonomikos. Jos gerovė yra ir bus kuriama šalinant kliūtis ir kuriant atviras rinkas. Šis atvirumas tapo įmanomas dėl aiškios reglamentavimo sistemos, kuri padeda jį įtvirtinti. Bendrosios rinkos principai išlieka tvirti. XXI a. problema – šiuos principus taikyti taip, kad būtų užtikrinama teisinga reglamentavimo sistema, tinkamas rinkos veikimas, remiamas konkurencingumas ir gebėjimas reaguoti į dinamiką ir pokytį, kuriuos tiesiogiai lemia Europos dalyvavimas pasaulio ekonomikoje. XXI a. bendrosios rinkos tikslas – pasiekti, kad rinkos geriau veiktų Europos piliečių, vartotojų ir įmonių naudai bei prisidėtų prie konkurencingesnės ir tvaresnės Europos. ES turi užtikrinti, kad atvėrus rinkas ir didėjant konkurencijai būtų vykdoma sąžininga komercinė veikla – tokiu būdu padidinta vartotojų gerovė ir toliau remiamas ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas. ES taip pat turi pasirengti veiksmingai įveikti atvirai ekonomikai būdingus saugumo, sveikatos ir saugos pavojus.

Ši puikiai veikianti bendroji rinka, pagrįsta tvirta, bet lanksčia reglamentavimo sistema ir stabilia valiuta, yra priemonė daugeliui tikslų pasiekti. Labai svarbu pagerinti gyvenimo kokybę, skatinti naujoves, remti ekonomikos augimą bei darbo vietų kūrimą ir Europos vartotojams kurti naudą. Tai priemonė, padedanti reaguoti į globalizacijos jėgas ir jas formuoti. Ji skatina vidaus konkurenciją, kuri svarbi išorės konkurencingumui. Ji skatina bendrą požiūrį į saugos, sveikatos, darbo vietos ir aplinkos standartus, kurių reikia neiškraipytai bendrajai rinkai – standartus, kurių turi laikytis partneriai visame pasaulyje

---

[2] Dokumentus ir rezultatus galima rasti http://ec.europa.eu/internal_market/post/studies_en.htm.

[3] Žr. 2007 m. sausio 17 d. Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę dėl bendrosios rinkos peržiūros INT/332 – CESE 89/2007 EN/o.

norėdami pasinaudoti bendrosios rinkos teikiama nauda. Bendrosios rinkos taisyklės ir standartai plinta už ES ribų Europos ekonominėje erdvėje, o vis dažniau, įgyvendinant Europos kaimynystės politiką. Pasaulio žvilgsnis dažnai krypsta į Europą, priimami čia nustatyti standartai. Šių standartų jau besilaikantiems tai suteikia privalumų ir turėtų padėti gerinti gyvenimo ir darbo sąlygas visame pasaulyje.

XXI a. bendroji rinka bus:

- **Bendroji rinka vartotojams ir piliečiams**: bendroji rinka naudinga vartotojams, nes plečiasi pasirinkimas ir mažėja kainos, ji apsaugo, nes galioja maisto ir produktų saugos standartai, pakankamos privatumo teisės ir garantijos, apsaugančios nuo nesąžiningos konkurencijos ir prekybos. Bendroji rinka buvo itin veiksminga mažinant kainas ir plečiant pasirinkimą šiose srityse: oro transporto, telekomunikacijų ir tarpvalstybinių mokėjimų eurais. Ji suteikė darbo galimybių, leido didesnį asmenų judėjimą ir palengvino studentų mainus.

  Tačiau reikia padaryti daugiau, kad jos nauda būtų apčiuopiamesnė įvairiose ekonominės veikos srityse ir padidėtų pasitikėjimas kokybiškais produktais ir paslaugomis. Tai svarbu ne tik vidaus produktams ir paslaugoms, bet ir importui. Tai turi reikšmės didesnės svarbos įgaunantiems sektoriams, pavyzdžiui, sveikatos paslaugoms.

  Be to, išaugus e. prekybai ir dažniau vykstant apsipirkti į kitas valstybes, svarbu veiksmingai suteikti galių vartotojams ir sumažinti vartotojų apsaugos taisyklių susiskaidymą.

- **Bendroji rinka integruotai ekonomikai**: gerai veikianti, labiau integruota bendroji rinka ir sąžininga bei veiksminga konkurencinė sistema yra svarbūs veiksniai užtikrinant vienodas sąlygas įmonėms visoje ES ir skatinant jas, ypač MVĮ, dalyvauti platesnėje tarpvalstybinėje veikloje. Europos darbo rinkai gavus impulsą, atsiranda naujos judumo formos ir taisyklės, o darbuotojų judėjimą reglamentuojančias taisykles reikia modernizuoti.

  Paplitęs euro, laipsniškai tapusio daugumos valstybių narių valiuta, naudojimas taip pat bus labai svarbus didinant bendrosios rinkos naudą, leidžiant jai panaudoti visą potencialą. Bendroji valiuta bendrajai rinkai suteikia skaidrumo, leidžia vartotojams tiesiogiai palyginti prekių ir paslaugų kainas, o įmonėms – paprasčiau palyginti sąnaudas.

  Kuriant gilesnes, lankstesnes ir įvairesnes europines finansų rinkas, bendroji rinka ir bendroji valiuta bendrai gerina tiek privačių piliečių, tiek įmonių finansines sąlygas bei stiprina ES gebėjimą apsisaugoti nuo išorės finansinių sukrėtimų. Prie tolesnės ES ekonomikos integracijos taip pat turėtų prisidėti pastangos investuoti į transeuropinius tinklus ir atverti ryšių pramonės rinkas.

- **Bendroji rinka žinių visuomenei**: bendrojoje rinkoje vis didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas prekių ir paslaugų, kurioms gaminti ar teikti intensyviai naudojamos žinios ir technologijos, rinkų veikimo gerinimui, dinamiškų sparčiai augančių sektorių skatinimui ir rinkos sąlygų, kurios naujoves skatintų per pirmaujančių rinkų atsiradimą, sukūrimui.

Žinių ekonomikai labai svarbių sričių, ypač telekomunikacijų, rinkos vis dar susiskaldžiusios. Didelės kliūtys vis dar išlieka kitų paslaugų sektoriuose. Gerinti intelektinės nuosavybės teisių sistemos ekonominį efektyvumą, kokybę ir teisinį aiškumą bei visoje Europoje skleisti naujų informacinių ir ryšių technologijų naudojimą bus labai svarbu siekiant panaudoti savo mokslinių tyrimų ir naujovių kūrimo potencialą.

Tuo pačiu metu reglamentavimo sistema turės būti administraciniu požiūriu paprasta, lanksti ir nukreipta į ateitį – taip bus galima numatyti ir palengvinti permainas.

- **Bendroji rinka gerai reglamentuotai Europai**: bendrosios rinkos sėkmė iš dalies priklauso nuo nuoseklių ir veiksmingų taisyklių. Bendrosios rinkos užmojis – supaprastinti teisės aktus, nacionalines taisykles ir reglamentus daugelyje sričių pakeisti bendromis Bendrijos mastu galiojančiomis taisyklėmis. Kliūtys buvo šalinamos tuo pačiu metu kuriant naujas taisykles: derinant arba abipusiai pripažįstant nacionalinius teisės aktus, įskaitant pagarbą darbo teisėms ir sveikatos, saugos ir aplinkos teisės aktų priėmimą.

  Laikui bėgant ir sukaupus patirties, atėjo laikas išnagrinėti, kaip šie teisės aktai įgyvendinami ir ar jie daro iš pradžių numatytą poveikį. Bendrosios rinkos naudos nebūtų galima apčiuopti, jeigu taisyklės nebūtų teisingai taikomos, jeigu nebūtų įgyvendinami teisės aktai, jeigu nustatytomis teisėmis netinkamai naudojamasi ir jos netinkamai ginamos, jeigu paaiškėja, kad reglamentus per brangu įgyvendinti arba jeigu taisyklėmis piktnaudžiaujama, pavyzdžiui, nekonkurencinis elgesys arba neteisėta prekyba.

  Todėl reikia nuolatinių pastangų gerinant teisės aktų įgyvendinimą. Reikia glaudžiai koordinuoti veiklą nacionaliniu ir ES lygmenimis, o valstybėms narėms – glaudžiau bendradarbiauti administraciniu lygmeniu, taip pat naudojant informacines technologijas, tokiose srityse: finansinės paslaugos, konkurencijos ir vartotojų teisė, teisingumas, mokesčiai, muitinės ir policija. Taip pat reikia kritiškai vertinti galimybes patobulinti galiojančius teisės aktus, kad būtų galima pamatyti, kas pasiteisina, o kas ne, ištirti, kaip būtų galima sumažinti administracinę naštą – padaryti reikiamus pakeitimus, taip pat teisės aktus supaprastinant ir (arba) panaikinant. Geresnis įgyvendinimas ir vykdymas labai svarbūs siekiant teisinio pastovumo, nuspėjamumo ir stabilumo, kurio bendrojoje rinkoje reikia vartotojams ir verslui.

- **Bendroji rinka tvariai Europai**: bendroji rinka ir keturios laisvės yra pokyčių katalizatorius, skatinantis naujovių ir našumo augimą, kuris savo ruožtu kuria darbo vietas ir gerovę, nuo kurių priklauso socialinė gerovė ir geresnė gyvenimo kokybė. Tačiau per pastaruosius kelerius metus daugelis Europos piliečių pareiškė susirūpinimą dėl pastebimo griaunamojo globalizacijos poveikio. Rinkos atvėrimo tiesiogiai veikiamiems žmonėms ir sektoriams labai svarbu numatyti ir išgyventi pokytį; tai socialinio teisingumo klausimas.

Taip pat susirūpinimą kelia didėjantis spaudimas natūraliajai aplinkai, kuris atsiranda dėl globalizacijos ir dėl sparčiai besivystančių valstybių ekonomikos visame pasaulyje. Taip pat svarbu užtikrinti, kad bendroji rinka išlaikytų ir remtų aukšto lygio aplinkos apsaugą. Patys aplinkos standartai paskatino aplinkos technologijų vystymąsi ir diegimą, o tai Europos verslininkams pasaulio rinkose suteikė pradininko konkurencinį pranašumą.

Pripažinti bendrosios rinkos tiek socialinius, tiek aplinkos aspektus yra pagrindinės sąlygos užsitikrinant visuomenės pasitikėjimą bendrąja rinka, kaip priemone gerinti gyvenimo kokybę, nes jie abu yra investicija į ateitį. Dėl to rinkos atvėrimą turi lydėti regioninė plėtra, užimtumas, mokymasis visą gyvenimą, socialinė ir aplinkos politika, kuri žmonėms, verslui ir teritorijoms sudaro galimybes prisitaikyti prie pokyčio ir juo pasinaudoti.

- **Bendrojoje, pasauliui atviroje rinkoje** nustatomi pasauliniai standartai. ES negali užtikrinti gerovės žvelgdama vien tik į save – jai reikia pasinaudoti ir remtis savo turimais vidiniais privalumais pasaulio ekonomikoje. Dėl bendrosios rinkos Europa patraukli viso pasaulio investuotojams ir bendrovėms.

  Ji paskatino taisyklių ir standartų nustatymą tokiose srityse: produktų sauga, aplinka, vertybiniai popieriai ir įmonių valdymas, ir savo ruožtu pasaulinių standartų nustatymą. Ji suteikia ES galimybę kurti pasaulines normas ir užtikrinti, kad pasaulinės prekybos ir investicijų srityse būtų taikomos sąžiningos taisyklės. Ateityje bendroji rinka turėtų būti ambicingos pasaulio darbotvarkės įgyvendinimo pradžios taškas.

3. BENDROSIOS RINKOS VIZIJOS PATEIKIMAS

Ilgalaikės integracijos nebus, jeigu šalinant kliūtis nebus plėtojama ES masto reglamentavimo sistema, siekiant išsaugoti viešąjį interesą.

Kuriant ir išlaikant bendrąją rinką įvairiose politikos srityse (pavyzdžiui, vidaus rinka, konkurencija, mokesčiai ir muitai), reikia nevienos priemonės. Šias priemones reikia naudoti veiksmingiau ir darniau. Kaip ir pastaruoju metu, reikėtų toliau stengtis taikyti „geresnio reglamentavimo“ principus, būtent atliekant poveikio vertinimus, konsultuojantis su suinteresuotosiomis šalimis ir ieškant praktinių įgyvendinamų klausimų sprendimų (pavyzdžiui, praktiniai prevenciniai arba problemų sprendimo požiūriai bei priemonės kaip SOLVIT ir pagalbos tinklai, pvz., Europos vartotojų centrai). Turėtų būti toliau stiprinama integruotos rinkos bazė, kuri sukurta prekėms. Bus sistemingai persvarstomi ir atnaujinami esami visų sektorių teisės aktai ir reglamentai – taip siekiama užsitikrinti, kad jie turėtų trokštamą poveikį, ir užtikrinti, kad jų taikymas nebūtinai reikštų nereikalingas administracines sąnaudas ar naštą.

Atsižvelgiant į bendrosios rinkos brandą, reikia tokio pobūdžio naujų požiūrių:

- **Labiau orientuotų į poveikį ir rezultatus**: nors tradiciškai bendrosios rinkos politika buvo siekiama šalinti tarpvalstybines kliūtis, daugiausiai reguliavimo priemonėmis, ateityje bus labiau pabrėžiamas geresnio rinkų veikimo užtikrinimas piliečių, vartotojų ir verslininkų naudai, siekiant paremti konkurencingą verslo aplinką, kurioje gerbiamas vartotojo pasirinkimas, ir kuriai socialiniu ir aplinkos požiūriais būdinga atsakomybė. ES turėtų veikti tada, kai rinkos neduoda rezultatų ir kai jos veikimas duotų didžiausią poveikį. Ji turėtų gebėti geriau numatyti struktūrinius pakeitimus ir įvertinti jų padarinius. Dėl to būtina:

  – geriau vertinti piliečių, vartotojų ir verslo poreikius ne tik ekonominiu požiūriu, bet ir pasirinkimo ir pasitenkinimo požiūriais;

  – atidžiau stebėti rinkos veikimą ir veiklos rezultatus tiek sektoriaus, tiek visos ekonomikos lygmenimis, įskaitant konkrečių sektorių tyrimus;

  – geriau vertinti socialinį poveikį, siejamą su tolesne integracija ir sektorių atvėrimu konkurencijai bei būdais, kuriais nacionalinės ir ES sanglaudos programos galėtų padėti numatyti su ekonomine integracija susijusius pokyčius ir prie jų prisitaikyti.

- **Veiksmingesnių**: 27 šalių Europoje nėra lengva priemones taikyti nuosekliai ir veiksmingai. Komisija ir toliau vaidins pagrindinį Sutarties sergėtojos vaidmenį, panaudodama visas savo turimas priemones, būdama garantu valstybių narių pasitikėjimo derybose. Atlikdama savo vaidmenį, ji turės atsižvelgti į išaugusią įvairovę 27 valstybių narių Sąjungoje bei rasti būdų remtis gerąja patirtimi ir puoselėti pasitikėjimą, kuriuo ir grindžiama abipusio pripažinimo sistema. Tuo pačiu metu reglamentavimo aplinka turi būti pakankamai lanksti, kad būtų galima reaguoti į vis spartėjantį pokyčių tempą. Tam reikėtų panaudoti įvairias lanksčias priemones. T. y.:

  – surasti taisyklių derinimo ir abipusio jų pripažinimo bei direktyvų ir reglamentų taikymo pusiausvyrą, priemonę pritaikant prie siekiamo rezultato;

  – plėtoti priemones, kurios papildo teisės aktų leidybą, pavyzdžiui, darbą su agentūromis, gairių nustatymą, keitimąsi gerąja patirtimi, savireguliavimą ir bendrą reguliavimą;

  – padidinti pastangas supaprastinti ir modernizuoti galiojančias taisykles, įskaitant nacionalinių teisės aktų peržiūrą ir bendradarbiavimo mechanizmus, pavyzdžiui, tokius, kurie nurodomi paslaugų direktyvoje;

  – iniciatyviai įgyvendinti konkurencijos taisykles;

  – pagerinti ES teisės įgyvendinimą ir vykdymą *inter alia* taikant veiksmingesnį pažeidimo procedūrų valdymą ir plėtojant neteisminius problemų sprendimo mechanizmus.

- **Mažiau centralizuotų ir veikiančių tinklų pagrindu**: ES institucijos negali vien pačios sukurti veiksmingą bendrąją rinką. Reikia dar kartą apsvarstyti, kaip įtraukti visas suinteresuotąsias šalis ir padidinti atsakomybę už bendrąją rinką valstybėse narėse. Tarp priemonių gali būti:

  - nacionalinių reglamentuotojų vaidmens stiprinimas ir bendradarbiavimo bei tinklų kūrimo su valstybių narių administracinėmis, teisminėmis ir reglamentavimo institucijomis didinimas;

  - geresnio koordinavimo tarp valdžios institucijų, atsakingų už įvarius bendrosios rinkos aspektus nacionaliniu lygmeniu bei tarp nacionalinio ir ES lygmenų, rėmimas.

- **Reiškiančių aktyvesnę poziciją pasaulinėje arenoje**: ES privalo mąstyti globaliai – gerai veikianti bendroji rinka būtina tam, kad ES galėtų konkuruoti pasaulinėje rinkoje ir pasinaudoti globalizacijos Europai teikiama nauda. Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas buvo įsteigtas tam, kad padėtų sumažinti pasaulio prekybos pokyčių poveikį. Bendrosios rinkos prioritetai turi būti susieti su pasauline darbotvarke, įskaitant Dohos prekybos derybų raundą ir neseniai įvykusias dvišales prekybos derybas. Taip pat turėtų būti:

  - plečiami bendrosios rinkos politikos aspektai pasitelkus kaimynystės politiką;

  - ES taisyklės intensyviau lyginamos su ES nepriklausančių šalių patirtimi;

  - sistemingiau stebimas importas ir vartojimo kainos, siekiant patikrinti, ar atvėrimo pasaulio rinkoms naudą jaučia ir vartotojai;

  - remiamas didesnis reglamentavimo derinimas pasaulyje, įskaitant, jeigu įmanoma, Europos standartų priėmimą tarptautiniu mastu per tarptautines organizacijas ir dvišalius susitarimus;

  - remiamas glaudesnis Europos priežiūros institucijų ir privačių reguliuotojų tarptautinis bendradarbiavimas;

  - stiprinamas dvišalis bendradarbiavimas reglamentavimo srityje su pagrindiniais ES prekybos partneriais.

- **Prieinamesnių ir teikiančių daugiau informacijos**: piliečiai, bendrovės, vietos ir regionų valdžios institucijos privalo pajėgti suprasti daugelį bendrosios rinkos siūlomų galimybių ir į jas investuoti. Jie turėtų rasti aiškius atsakymus į savo klausimus ar problemas. Daug ką galima padaryti siekiant pagerinti komunikaciją ir paviešinti integruotesnės Europos teikiamas galimybes. Galimos tokios priemonės:

  – skatinti valstybes nares bei regionų ir (arba) vietos valdžios institucijas plėtoti informavimo planus;

  – racionalizuoti bendrosios rinkos informacijos šaltinius ir geriau informuoti apie jų vaidmenį;

  – MVĮ palengvinti naudojimąsi „vieno langelio“ principu veikiančia sistema;

  – suteikti galių vartotojams bendrai gauti kompensacijas, kai sąnaudos viršija asmens gaunamą naudą;

  – rengti tikslinį mokymą pagrindiniams nacionalinio lygmens pareigūnams;

  – persvarstyti Komisijos atstovybių vaidmenį valstybėse narėse.

4. IŠVADA

Bendroji rinka yra labai svarbi atveriant galimybes, kurios leistų europiečiams spręsti XXI a. problemas ir pasinaudoti visa globalizuotesnio pasaulio teikiama nauda. Per ateinančius mėnesius bus išsamiau išnagrinėti nauji požiūriai įgyvendinant bendrosios rinkos XXI a. viziją.

Išsami vidaus rinkos peržiūra bus baigta 2007 m. rudenį. Jos metu bus vertinami ligšioliniai bendrosios rinkos pasiekimai, analizuojama, kas pavyko, taip pat kokios sritys ir problemos užkirto kelią teikti piliečiams visapusišką naudą. Svarbi peržiūros dalis bus skirta tam, ką reikia pakeisti arba padaryti kitaip, siekiant užtikrinti, kad bendrosios rinkos politika ateityje būtų formuojama pasinaudojant globalizacijos privalumais bei ją įtakojant ir tiesiogiai remiant ES piliečiams. Kai tik įmanoma, po peržiūros bus pateikti praktiniai pasiūlymai, prireikus, teisės aktų pasiūlymai. Jeigu iš karto nebus įmanoma, peržiūros metu bus siūlomi konkrečių pasiūlymų įgyvendinimui skirti veiksmai ir įgyvendinimo laikotarpis.

Peržiūra bus grindžiama keliais Komisijos tyrimais ir analizėmis. Parengiamasis procesas apims priemonių ir darbo metodų, iki šiol naudotų kuriant bendrąją rinką, analizę, siekiant įvertinti jų veiksmingumą ir atsižvelgti į pakeitimus, kurių gali reikėti ateityje. Bus išsamiai išanalizuoti būdai, kaip pagerinti rinkos stebėseną. Taip pat ruošiamasi įgyvendinti kelias iniciatyvas vartotojų teisės, sveikatos paslaugų, produktų rinkų, intelektinės teisės apsaugos ir standartizacijos įstaigų srityje. Jos kuriamos vykstant šiai peržiūrai ir bus visiškai suderintos su šioje tarpinėje ataskaitoje aprašyta vizija.

Pasiūlytas laikotarpis buvo pasirinktas tam, kad liktų pakankamai laiko išsamioms diskusijoms skirtingos sudėties Tarybose ir ES institucijose, tam, kad 2008 m. pavasario Europos Vadovų Taryba galėtų prieiti prie aiškių išvadų dėl politikos. Ataskaitoje, taip pat socialinės tikrovės apžvalgoje nurodytos išvados ir pasiūlymai turėtų papildyti Europos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo gairių pakartotinį vertinimą įgyvendinant Lisabonos strategiją.

Bendroji rinka yra priemonė, o ne tikslas. Tai priemonė, suteikianti galimybę kiekvienam Europos Sąjungoje: asmenims, vartotojams ir įmonėms kiek galima labiau pasinaudoti galimybėmis, kurias jiems teikia atviresnė ir labiau integruota ES. Tai priemonė, kuria Europos piliečių interesai perkeliami į globalizacijos erą suteikiant Europai daugiau stiprybės ir įtakos pasaulinėje arenoje. Tai priemonė, kuria rengiantis ateičiai skatinamas ekonomikos augimas bei siekiama sukurti konkurencingą ir atvirą Europą, Europą, kurioje klesti rinkos ir palaikomi sveiki prekybos ryšiai, kurioje galimas solidarumas, visiškas užimtumas, galimybė visiems naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis, aukšti socialiniai ir aplinkos standartai ir aukštas investicijų į mokslinius tyrimus ir švietimą lygis. Šio rudens Komisijos ataskaitoje šie tikslai taps veiklos strategija siekiant sukurti XXI a. bendrąją rinką.

PRIEDAS. LIGŠIOLINIAI BENDROSIOS RINKOS PASIEKIMAI

Nuo pat pradžių Europos bendrija siekė bendrosios rinkos. Visiška muitų sąjunga – visų muitų tarifų panaikinimas prekyboje tarp valstybių narių – buvo pirmasis žingsnis, žengtas 1968 m. liepos mėn.

Atsižvelgus į šiuos pradinius pasiekimus, bendrosios rinkos projekto istorija iš tikrųjų prasidėjo nuo Komisijos 1985 m. projekto, kurį valstybės narės patvirtino kaip 1986 m. Suvestinį Europos aktą, kuriame 1992 m. gruodžio 31 d. buvo nurodyta kaip tikslinė vidaus kliūčių ES pašalinimo data, taip suteikiant galimybę asmenims, prekėms, paslaugoms ir kapitalui laisvai judėti.

Praėjus dešimtmečiui Komisija parengė išsamų vertinimą, kuriame aprašė procesą iki pat sienų atvėrimo 1993 m. sausio 1 d. ir pasiūlė apibendrinti ES vidaus rinkos pasiekimus per dešimtmetį (1992–2002 m.) (SEK(2002) 1417).

Bendrosios rinkos ekonominio poveikio analizė neseniai buvo atnaujinta Komisijos ekonomikos ir finansinių reikalų generalinio direktorato leidinyje (*European Economy Economic Papers* Nr. 271, 2007 m. sausio mėn.). Neseniai surengtose Eurobarometro apklausose taip pat išryškintos ES piliečių ir verslo nuomonės bei patirtis.

Toliau aprašoma, kokią naudą teikia sukurta Europos bendroji rinka.

(1) Gyvenimas Europos bendrojoje rinkoje – nauda piliečiams

- 2006 m. 480 EUR išaugusi gerovė vienam asmeniui, palyginti su padėtimi be bendrosios rinkos, atitinkanti 2,2 % padidėjusį BVP 1992–2006 m. laikotarpiu.

- Galimybė studijuoti užsienyje, kurią teigiamu dalyku laiko 84 % ES piliečių. 1,2 mln. jaunimo baigė studijas kitoje valstybėje narėje pagal *Erasmus* programą.

- Galimybė keliauti po kitą valstybę narę. Palyginti su padėtimi prieš dešimtmetį, dauguma valstybių narių piliečių (72 %) mano, kad ES keliauti lengviau, ypač po Šengeno susitarimą pasirašiusias šalis.

- Teisė dirbti ir gyventi užsienyje: nors laikini apribojimai išlieka, 70 % Europos piliečių teigiamai vertina galimybę dirbti kitoje valstybėje narėje. Daugiau negu 15 mln. ES piliečių persikėlė į kitą valstybę dirbti arba džiaugtis gyvenimu išėjus į pensiją. Jie gali balsuoti ir būti kandidatais rinkimuose savo gyvenamojoje vietoje. ES darbuotojai migrantai naudojasi teise į vienodas užimtumo, atlyginimo ir kitas darbo sąlygas bei socialiniais ir mokestiniais privalumais. Su jais gali vykti šeimos nariai, nepriklausomai nuo jų pilietybės. Europos sveikatos draudimo kortelės sukūrimas palengvino kompensavimą už sveikatos priežiūrą laikino buvimo kitoje valstybėje narėje metu. Priimtas ne vienas teisės aktas ir programos siekiant palengvinti mokslininkų judumą ir užtikrinti daugelio profesijų, pavyzdžiui, architektų, akušerių, vaistininkų, gydytojų, slaugų, stomatologų ir veterinarijos gydytojų, automatinį diplomų pripažinimą.

- Platus aukštos kokybės prekių ir paslaugų pasirinkimas: 3 iš 4 Europos piliečių (75 %) mano, kad galimybė pateikti kitos valstybės narės gaminius į rinką tokiomis pačiomis sąlygomis kaip vietos produktus yra teigiamas poveikis. 73 % mano, kad bendroji rinka teigiamai prisidėjo prie siūlomų produktų ir paslaugų asortimento. Įvedus eurą, lengviau palyginti kainas kitose valstybėse.

- Daugeliu atvejų atvėrus nacionalines rinkas ir didėjant konkurencijai, prekių ir maisto produktų kainos sumažėjo. 67 % Europos piliečių nuomone, padidėjusi konkurencija, pavyzdžiui, transporto, telekomunikacijų, bankininkystės ir draudimo paslaugų srityse, yra geras dalykas. Telekomunikacijų srityje konkurencija paskatino pažangių naujoviškų paslaugų vystymąsi ir plačiajuosčio interneto tinklų diegimą, kuriuo dabar gali naudotis 85 % ES gyventojų. Telefoninių paslaugų kainos, kurias monopolijos nustatydavo vidaus ir tarptautiniams skambučiams 2000–2006 m., vidutiniškai sumažėjo daugiau negu 40 %.

- Pirkėjai turi visas vartotojų teises vykdami apsipirkti už savo šalies ribų. Dauguma piliečių (53 %) mano, kad vidaus rinkos taisyklės ES padidino vartotojų apsaugą. Priimti konkretūs europiniai teisės aktai, užtikrinantys aukštą produktų saugos reikalavimų lygį, užkertantys kelią klaidinančiai reklamai bei nesąžiningoms sutarčių sąlygoms ir su jomis kovojantys, nustatantys oro keleivių teises arba teises atidarant banko sąskaitą kitoje valstybėje narėje.

- Paprastai esant atviresnėms ir konkurencingesnėms viešųjų pirkimų taisyklėms, vyriausybės sutaupo pinigų, kuriuos gali išleisti, pvz., tokiose prioritetinėse srityse kaip sveikata ir švietimas. Pavyzdžiui, geležinkelių riedmenų kaina sumažėjo 40 %.

(2) Veikla Europos bendrojoje rinkoje – nauda verslui

- Beveik 500 mln. gyventojų turinti bendroji rinka suteikia galimybę didesnėms įmonėms pasinaudoti didžiule masto ekonomija. Tuo tarpu mažosioms ir vidutinėms įmonėms atsivėrė naujos eksporto rinkos, į kurias jos anksčiau negalėjo eksportuoti dėl sąnaudų ir kitų problemų.

- Lengvesnė tarpvalstybinė prekyba ES: ties sienomis nebelikus biurokratijos ir paplitus eurui, sutrumpėjo pristatymo laikas ir sumažėjo sąnaudos. Prieš atveriant sienas vien tik mokesčių sistemai reikėdavo kasmet pateikti 60 mln. muitinio įforminimo dokumentų – jų daugiau nebereikia. Abipusio pripažinimo principo taikymas taip pat reiškia, kad daugeliu atvejų, net trūkstant techninių specifikacijų suderinimo ar kitų taisyklių, bendrovėms reikia tik vieno – savo valstybės narės leidimo, kad ES galėtų tiekti produktus arba teikti paslaugas. Problemų sprendimo priemonės, pvz., SOLVIT, padeda gauti atsakymus į kylančius galimus tarpvalstybinės prekybos klausimus.

- Lengviau pradėti arba nusipirkti verslą: tinklais pvz., Europos paramos verslui tinklais, teikiama pagalba naujiems verslininkams kuriant verslą visoje Europoje. ES regioninė politika tiesiogiai padeda plėtoti paramos verslui paslaugas MVĮ šiose srityse: finansų, valdymo ir rinkodaros. ES konkurencijos teisė nustato vienodas sąlygas susijungimų ir įsigijimų atveju visoje ES. Europos bendrovių susijungimai, registruojami skirtingose ES šalyse, taip pat gali būti supaprastinti sukūrus „Europos bendrovę“.

- ES standartų ir ženklinimo etiketėmis paplitimas: dėl techninio suderinimo pastangų ir standartizacijos įstaigų darbo, reikalavimus atitinkančios prekės gali laisvai judėti bendrojoje rinkoje. Tai suteikia bendrovėms galimybę pasinaudoti ES masto rinka, procedūros supaprastėjo ir sąnaudos sumažėjo, be to užtikrinamas techninis sąveikumas ir aukštas saugos standartas.

- Nauji sutarčių ir finansavimo šaltiniai: dabar bendrovės gali dalyvauti valstybių narių viešojo sektoriaus institucijų rengiamuose konkursuose dėl prekių tiekimo ir paslaugų teikimo sutarčių, nes atsivėrė viešųjų pirkimų rinka.

- Tiek nedideli komerciniai vartotojai, tiek didelės bendrovės pasinaudojo mažesnėmis telekomunikacijų sąnaudomis bei mažesnėmis elektros energijos kainomis tose valstybėse narėse, kur šie rinkos segmentai buvo atverti konkurencijai.

- Nauda verslui toliau didės užbaigus finansinių paslaugų veiksmų planą, dėl kurio visų dydžių įmonėms bus prieinami pigesni finansiniai ištekliai, o į biržos prekybos sąrašus įrašytos bendrovės, norėdamos gauti lėšų, neturės derintis prie 27 skirtingų nacionalinių taisyklių sistemų.